

ŹRÓDŁA

Emilia Figura-Osełkowska

WSPOMNIENIA I PAMIĘTNIKI WIEŻNIÓW OBOZÓW NIEMIECKICH ORAZ ROBOTNIKÓW PRZYMUSOWYCH W PRUSACH WSCHODNICH W ZBIORACH BIBLIOTEKI INSTYTUTU PÓŁNOCNEGO IM. WOJCIECHA KĘTRZYŃSKIEGO W OLSZTYNIE

Słowa kluczowe:

Schlüsselwörter:

Keywords:

II wojna światowa, obozy niemieckie, praca przymusowa, wspomnienia, pamiętniki, Prusy Wschodnie, więźniowie

Zweiter Weltkrieg, deutsche Lager, Zwangsarbeit, Erinnerungen, Tagebücher, Ostpreußen, Gefangene

World War II, German camps, forced labour, memoirs, diaries, East Prussia, prisoners

WSTĘP

Instytut Północny im. Wojciecha Kętrzyńskiego jako spadkobierca dawnego Ośrodka Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie posiada bogatą bibliotekę. Zalicza się do niej wyjątkowy księgozbiór o szerokiej tematyce dotyczącej zwłaszcza historii regionu Warmii i Mazur oraz obszerny zbiór czasopism głównie o zasięgu regionalnym, zasilany m.in. kolejnymi numerami wydawanego przez Instytut, uznanego kwartalnika naukowego Komunikaty Mazursko-Warmińskie – ukazującego się nieprzerwanie od 1957 r. Integralną część biblioteki stanowi również dział Zbiorów Specjalnych zawierający liczne unikatowe materiały kartograficzne, ikonograficzne, fonograficzne, mikrofilmy oraz różnego rodzaju dokumenty oficjalne i osobiste w formie maszynopisów, rękopisów, listów czy też memuarów. Typowych pamiętników więźniów i robotników przymusowych z czasu II wojny światowej jest niewiele, ponieważ większość stanowią prace konkursowe zebrane w trakcie sesji naukowych lub konkursów pamiętnikarskich, organizowanych w latach 1946–1989, podczas których gromadzono relacje świadków w postaci ankiet, opowiadań, twórczości poetyckiej, czy wspomnień spisanych z nagrań. „Niektórzy autorzy nadsyłali czasem po kilka wersji swoich wspomnień (np. Teofil

Ruczyński, Alojzy Śliwa, Stefan Niziołek, Jan Kawecki). A do tych materiałów dołączano często dokumenty oryginalne (lub w foto- czy kserokopiach), fotografie (lub fotokopie), wycinki prasowe, ulotki. [...] Część materiałów pamiątkarskich była wykorzystana do publikacji w formie zwartej, w całości lub we fragmentach, jak np. wspomnienia Jana Baczewskiego (PTH R-1), Alojzego Śliwy (R-139), Karola Małłka (R-386). Inne zawarto w większych publikacjach o charakterze źródłowym¹, warto wspomnieć tu m.in. o tomach *Dzieciństwo i młodość ze znakiem „P”*² wydanym w 1982 r. oraz *Ze znakiem „P” relacje i wspomnienia z robót przymusowych w Prusach Wschodnich w latach II wojny światowej* wydanym w 1985 r.³ przez Bohdana Koziello-Poklewskiego i Bohdana Łukaszewicza.

Celem niniejszego artykułu jest wyodrębnienie z całego zasobu biblioteki Instytutu materiałów wspomnieniowych i pamiątkarskich osób więzionych w obozach niemieckich oraz będących na robotach przymusowych na terenie Prus Wschodnich w czasie II wojny światowej, ich uzupełnienie i uaktualnienie. W tym celu oprócz gruntownego przeglądu katalogu biblioteki, wykorzystano różne dostępne opracowania na temat jej zasobów: informator o materiałach pamiątkarskich wg. Zbigniewa Frasa⁴, zawierający ich spis do 1985 r., uzupełnienie inwentarza w postaci artykułu Alicji Dobrosielskiej „Między historią a pamięcią. [...]”⁵ oraz bibliografie⁶ i recenzje⁷ – spis wymienionych publikacji znajduje się w części „Opracowania”.

Układ niniejszego zestawienia materiałów źródłowych oraz publikacji jest zgodny z katalogiem rzeczowym biblioteki i wyróżnia podział na dwie główne części: 1. Zbiory Specjalne oraz 2. Księgozbiór, które zostaną omówione w dalszej części artykułu.

ZBIORY SPECJALNE

Dział Zbiorów Specjalnych biblioteki Instytutu Północnego im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie obejmuje akta o zróżnicowanej tematyce, z czego dużą część stanowią materiały wspomnieniowe i pamiątkarskie, które do 1985 r. zinwentary-

¹ Materiały pamiątkarskie w zbiorach Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, oprac. Z. Frasa, „Informator Ośrodka Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie”, nr 37, Olsztyn 1986, w: „Komunikaty Mazursko-Warmińskie” 1989, nr 33–36 (1–4 /1989), s. 153.

² *Dzieciństwo i młodość ze znakiem „P”: wspomnienia*, wybór i oprac. B. Koziello-Poklewski, B. Łukaszewicz, Olsztyn 1982.

³ *Ze znakiem „P”: relacje i wspomnienia z robót przymusowych w Prusach wschodnich w latach II wojny światowej*, wybór i oprac. B. Koziello-Poklewski, B. Łukaszewicz, Olsztyn 1985.

⁴ Materiały pamiątkarskie w zbiorach...

⁵ A. Dobrosielska, *Między historią a pamięcią. Wspomnienia i pamiątki w zbiorach biblioteki Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie* (cz. 1), w: „Rocznik Ziemi Zachodnich” 2017, nr 1/2017, s. 625–647.

⁶ T. Wajsbrot, *Bibliografia, Warmia i Mazury w literaturze pięknej 1945–1968*, w: „Rocznik olsztyński” 1970, t. 9, s. 233–250; T. Wajsbrot, *Bibliografia, Warmia i Mazury w literaturze pięknej 1969–1979*, w: „Rocznik olsztyński” 1983, tom 14/15, s. 283–320.

⁷ Materiały pamiątkarskie w zbiorach...

zował i wnikliwie opisał Zbigniew Fras⁸. W 2017 r. Alicja Dobrosielska⁹ podjęła się zadania uzupełnienia pracy Frasa i skatalogowała późniejsze materiały o charakterze wspomnieniowym „dotyczące Kresów Wschodnich, doświadczeń II wojny światowej oraz szkolnictwa na Warmii i Mazurach w okresie międzywojennym i po II wojnie światowej”¹⁰. Zawartość katalogu rzeczowego Zbiorów Specjalnych i oba te opracowania wykorzystano do sporządzenia wykazu wspomnień osób więzionych w niemieckich obozach lub wywiezionych do prac przymusowych w czasie II wojny światowej na terenie Prus Wschodnich. Zgodnie z układem katalogu rzeczowego Zbiorów Specjalnych, również w niniejszym opracowaniu wyodrębniono dwie części: 1.1. Archiwalia – zawierające materiały różnego pochodzenia i o różnorodnym charakterze, ustawione w porządku alfabetycznym i 1.2. Konkursy – prace konkursowe pochodzące z 11 wybranych konkursów pamiętnikarskich, dotyczące omawianej tematyki.

ARCHIWALIA

W związku z różnorodną tematyką dokumentów zgromadzonych w dziale „Archiwalia” zbiorów specjalnych, przygotowanie niniejszego zestawienia wymagało wnikliwego zapoznania się ze wszystkimi wpisami w katalogu oraz ich zawartością. Dla ułatwienia wyszukiwania konkretnych źródeł i oceny ich zawartości, każdy z wpisów ma określony układ, analogiczny jak w katalogu rzeczowym biblioteki.

Symbol i liczba znajdujące się nad wpisem oznaczają sygnaturę akt powtarzającą się zgodnie w katalogu i publikacji Z. Frasa. Wyjątek stanowiłateczka osobowa Józefa Libora, która miała dwie różne sygnatury: (PTH R-400) – u Z. Frasa¹¹ i w dokumentach, lecz w katalogu widniała pod numerem (PTH R-398), co zostało skorygowane.

Symbole użyte w numerach sygnatur oznaczają:

R – dokumenty należące do biblioteki

PTH R – depozyt istniejącej do 1992r. Stacji Naukowej Polskiego Towarzystwa Historycznego w Olsztynie¹², wcześniejszego Instytutu Mazurskiego, przekazany do Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie w marcu 1963 r.

PTH I – ikonografia

OMF – mikrofilmy

Część wpisów z tego działu została opatrzona podwójnym numerem – drugie oznaczenie, znajdujące się pod wpisem oznacza numer w księdze inwentarzowej, co

⁸ *Ibidem*.

⁹ A. Dobrosielska, *op. cit.*

¹⁰ *Ibidem*, s. 626.

¹¹ *Materiały pamiętnikarskie w zbiorach...*, s. 108.

¹² Archiwum Państwowe w Olsztynie jest w posiadaniu całego zespołu akt Stacji Naukowej Polskiego Towarzystwa Historycznego w Olsztynie, sygn. 42/2885/0, 1957–1992, źródło: <https://www.szukajwarchiwach.gov.pl/ru/ze-spol/-/zespol/118228>, [dostęp 03.12.2020].

często wskazuje na większą ilość jednostek akt znajdujących się w teczce. Pod sygnaturą zwykle znajduje się imię i nazwisko osoby lub osób, których dotyczą dokumenty, a następnie ich tytuł lub nazwa zespołu akt, do którego należą oraz krótki opis zawartości, objętości, forma i czas, z którego pochodzą lub kiedy zostały pozyskane. Miejscami w kwadratowych nawiasach zostały zamieszczone informacje dodatkowe dotyczące treści teczek. Np.: (R-378) Moczulski Julian – w katalogu widnieje wpis – Wspomnienia jeńca wojennego nr obozowy 47818 Stalag IA Stablack /1939–1945/; u Frasa zaś w opisie źródła mowa tylko o obozie Hohenstein¹³; w tytule dokumentu jest Stablack, ale w treści wspomnienia dotyczą także obozu Hohenstein, toteż w niniejszym artykule i katalogu dodano informację [obóz Hohenstein].

Czasami w katalogu zdarzają się wpisy, w których teczka z dokumentami dotyczącymi jednej osoby posiada dwa, lub nawet trzy numery sygnatur – np.: Bandurski Kazimierz (R-317, 318); Widz Stefan (PTH-R 412, 413, 414); Turlejski Wacław (PTH-R 389, 390, 391); Pietruszka Tadeusz (PTH-R 386, 387); Górecki B. (R-300, R-123); Borkowski Alfred (R-77, R-302); (PTH-R 422, 423, 424) Dobrzyński Franciszek, Dobrzyńska Wacława z d. Szamborka. Najczęściej wynika to ze wspomnianych wcześniej uzupełnień dokumentów w postaci maszynopisów kolejnych wersji wspomnień, fotografii, czy też sporządzonych kopii. Np. (R-818, 844, 882) Grabowski Zdzisław – pod sygnaturą (R-818) znajduje się praca konkursowa datowana na 1984/1985¹⁴, zaś (R-844) to w katalogu dwa różne wpisy: relacja z robót przymusowych i wspomnienia z lat okupacji, opisane u Frasa pod jednym numerem¹⁵, a (R-882) to uzupełnienie wspomnień, opisane u A. Dobrosielskiej¹⁶.

Bywają jednak i takie sygnatury, które zawierają dane kilku obcych niespokrewnionych osób np.: (PTH-R 404) Bednarczyk Leon i Ekstowicz Eugenia, albo w jakimś stopniu powiązanych ze sobą, np.: (R-340) – Babeszko Aleksandra, Szuleka Stanisława i Tumińska Jadwiga – w tym przypadku chodzi o rękopis piosenki przekazywany między tymi osobami; (R-332) – Stawicka Melania, Stanisław Wyszyński – korespondencja; (R-302, R-77) – Borkowski Alfred opracował wspomnienia: Albina Krakowskiego, Stanisława Flisa, Michaliny Cichockiej i Anny Skóry. Podobnie (R-1383) Tadeusz Czapliński figurujący pod jedną sygnaturą i jednym numerem inwentarzowym, jest autorem czterech opracowań, czterech bohaterów, widniejących w katalogu jako cztery różne wpisy – Franciszek Balski, Bronisław Czapliński, Kazimierz Langiewicz, Antoni Jaworski.

Czas od wydania informatora Zbigniewa Frasa do dziś ujawnił jego braki i różnice w odniesieniu do katalogu oraz nowych źródeł, dotyczących omawianego zagadnienia. Dostrzeżone różnice zostały wymienione w niniejszym artykule np.:

¹³ *Materiały pamiątkarskie w zbiorach...*, s. 108., s. 74.

¹⁴ *Ibidem*, s. 97.

¹⁵ *Ibidem*, s. 98.

¹⁶ A. Dobrosielska, *op. cit.*, s. 627.

(PTH R-401) Izidor Jocz – figurujący pod tym nazwiskiem w dokumentach oraz w katalogu, w inwentarzu Frasa otrzymał nazwisko Joczy¹⁷. Poprawiono także wpisy: (PTH R-379) Zembrzycki Henryk – zgodnie z dokumentem oraz katalogiem zamieniono na Zembrzusi¹⁸; (PTH-R 404) Ekstowicz Eugeniusza zastąpiła Eugenia – zgodnie ze źródłem i katalogiem¹⁹, ponieważ wspomniany Ekstowicz Eugeniusz zgodnie z aktami i katalogiem znajduje się pod sygnaturą (PTH R-378)²⁰. Podobnie ma się sprawa z dokumentem wypisanym ręcznie (R-764) Wehrpass, Książeczka wojskowa zawierająca adnotacje z czasu II wojny światowej, wystawiona na nazwisko Fladda Adolf – zgodnie ze źródłem w katalogu imię poprawiono z Wolf na Adolf. W informatorze Frasa dokument ten nie został sklasyfikowany jako materiał wspomnieniowy, ani pamiętnikarski. Na podstawie informatora oraz dokumentów uzupełniono również braki w katalogu – (PTH R-427, 428) Jasionowicz Mieczysław²¹, (PTH R-421, 422) Jasionowicz Janina²², (PTH R-419) Pormiński Jerzy²³.

R-921

Ankiety i pamiętniki nauczycieli szkół polskich,

poszyt, maszynopis, rękopis, s. 4+50, (1969–1970)

[Bogusław Lewandowski [...] więzień obozu koncentracyjnego Mauthausen-Gusen; kwestionariusz wypełniła jego żona Czesława Lewandowska, rękopis, s. 4;]²⁴

PTH-R

Bielski Włodzimierz

Oto Prusy. Karty z księgi niedoli ludności polskiej w Prusach Wschodnich

maszynopis, s. 56

4004

PTH-R1

Baczewski Jan

Warmia w szponach prusactwa. Wspomnienia

s. 74, maszynopis, 3 egz.

R-317, 318

Bandurski Kazimierz

Wspomnienia z lat 1940–1974.

Praca konkursowa 1974, s. 32, fot.

[wywieziony na roboty przymusowe do Olsztyna]

¹⁷ *Materiały pamiętnikarskie w zbiorach...*, s. 108.

¹⁸ *Ibidem*, s. 106.

¹⁹ *Ibidem*, s. 109.

²⁰ *Ibidem*, s. 106.

²¹ *Ibidem*, s. 112.

²² *Ibidem*, s. 111.

²³ *Ibidem*, s. 110.

²⁴ Zob. A. Dobrosielska, *op. cit.*, s. 630.

R-725/VI/13

Bund Deutscher Osten

Polscy robotnicy sezonowi i jeńcy wojenni /29.7.1937–18.1.1940/

Maszynopis, rękopis, k. 87

Uwaga: dokładny spis dokumentów znajduje się w teczce

8225

R-257

Chabrowski Franciszek

Wspomnienia z lat 1905–1945

1970, zeszyt szkolny, s. 32, odpowiedź na ankietę, wycinki prasowe

R-1383

Czapliński Tadeusz

Więzień obozu pracy w latach 1940–1945

[Olsztyn 2017], maszynopis, k.2, (Bronisław Czapliński)

14072

R-1383

Czapliński Tadeusz oprac.

Działalność partyzancka w okresie okupacji

[Olsztyn 2017], maszynopis, k.3, (Franciszek Balski)

14072

R-1383

Czapliński Tadeusz oprac.

Bohater wojny 1939–1947

[Olsztyn 2017], maszynopis, k. 2, (Antoni Jaworski)

14072

R-1383

Czapliński Tadeusz oprac.

Bohater wojny 1939–1945

[Olsztyn 2017], maszynopis, k. 3, (Kazimierz Langiewicz)

14072

R-483

Gębik Władysław, Kabat Andrzej

Martyrologia ludności Warmii i Mazur podczas II wojny światowej

[b.m.r.] s. 36

7983

R-844

Grabowski Zdzisław

Relacja z pracy przymusowej w Prusach Wschodnich (Działdowo, Orneta)

maszynopis, k. 80
8344

R-844
Grabowski Zdzisław
Wspomnienia z lat okupacji i czasów powojennych (między innymi materiały dotyczące obozu pracy w Ornece)
rękopis, maszynopis, k. 174, fot. szt. 71
8318

R-882
Grabowski Zdzisław
Materiały uzupełniające do wspomnień z lat okupacji i czasów powojennych; życie obozowe
rękopis, ilustrowany, k. 201
8382

PTH I-219
Jeńcy wojenni i robotnicy przymusowi.
Fotografie i dokumenty robotników przymusowych i jeńców wojennych z II wojny św. Na terenie byłych Prus Wschodnich.
Fotokopie i odbitki kserograficzne, 97 szt.

OMF-476
Jeńcy wojenni i robotnicy przymusowi
Przymusowe zatrudnienie jeńców wojennych i robotników przymusowych na obszarze III Rzeszy oraz Prus Wschodnich.
Materiały archiwalne ze zbiorów Staatsarchiv Potsdam
5977

R-828
Kakaranko Krzysztof
Wspomnienia robotnika przymusowego
rękopis, k. 1

R-245
Knosałowa Władysława
Pamiętnik Władysławy Knosałowej
rękopis
7745

R-381
Łambinowice – obóz jeniecki
Dokumenty martyrologii jeńców wojennych w Łambinowicach.
Fotokopie z mikrofilmów Bundesarchiv w Koblencji wykonano w Muzeum Martyrologii Jeńców Wojennych w Łambinowicach, 91 fotografii
7881

R-378

Moczulski Julian

Wspomnienia jeńca wojennego nr obozowy 47818 Stalag IA Stalback /1939–1945/

[obóz Hohenstein]

rękopis s. nlb. 85

7878

R-778

Niziński Hieronim

Zaświadczenie o zwolnieniu z niewoli wojennej w Stalagu IB z dnia 17 IV 1943r. (zaświadczenie w języku polskim i niemieckim) kserokopia k. 1

8278

R-133

Nojman Antoni / Neumann Antoni

Wspomnienia z działalności o Polskość Warmii i Mazur w okresie międzywojennym i pobytu w obozie jenieckim w Murnau w okresie II wojny światowej

rękopis, s. 10

7633

R-382

Olsztynek – obóz jeniecki

Protokół wizytacji Międzynarodowego Czerwonego Krzyża w Stalagu IB w Olsztynku z lat 1940–1944.

Odbitki kserograficzne z akt Muzeum Jeńców Wojennych w Łąbinowiczach, 60 luźnych kart

7882

„P” – Obozowa odznaka jeńców polskich

Zob. Ikonomia

Pilarski Józef

R-720

Pamiątki działaczy komunistycznych na Warmii i Mazurach

Zebrał Karol Małłek

Maszynopis, s. 118

Bendis Gustaw

[wojskowe bataliony pracy, obóz pracy w Łławie]

Dopadka Jan

Komnik Kurt

[prześladowania w okresie rządów hitlerowskich]

Krauze Anna i Herman

Łazarz Frycz

[aresztowanie, dozór policyjny w okresie rządów hitlerowskich, przejścia wojenne]

Druk w zbeletryzowanej formie: K. Małłek, A. Jarecki, „Jest dąb nad Mukrem”, Warszawa 1956, s. 237

I-O/P-13

Pilarski Józef

Fotokopie dokumentów z lat 1936–1946 oraz osobiste fotografie

fot. Piotr Grabowski, format różny, 17 szt.

R-1036

Prejs Julian

Obóz jeniecki w Stabławkach w latach 1939–1945 (Stalag IA Stablack)

Praca magisterska, s. 59, Olsztyn 1978, WSP

R-859/54

Ruczyński Teofil

Wspomnienia

maszynopis, rękopis, k. 118

6359

R-859/60

Ruczyński Teofil

Materiały dotyczące Oświęcimia

rękopis, k. 70

6359

R-866

Seroczyński Wacław

Wspomnienia z czasów wojny i okupacji

maszynopis, k. 6; kserokopia, k. 6 (II egzemplarz)

[w 1939r. aresztowany, we wrześniu 1941r. wywieziony na roboty przymusowe do Prus Wschodnich, obóz pracy w Mławie, później w Nidzicy, w 1943r. w Essen]

8366

R-865

Stankowski Józef

Wspomnienia z czasów wojny i okupacji

kserokopia, k. 35; maszynopis, k. 34 (II egzemplarz)

[w lutym 1941r. wywieziony na roboty przymusowe do Niemiec /okolice Tylży/]

8365

PTH-R 171

Sukertowa-Biedrawina Emilia

Michał Pogorzelski pieśniarz mazurski, ofiara wschodnio-pruskiej nacjonalistycznej propagandy

maszynopis, s. 43

0I-47

Szczuciński Aleksander

INSTYTUT PÓŁNOCNY
IM. WOJCIECHA KĘTRZYŃSKIEGO

Fotokopie dokumentów obozowych.

Kartka pocztowa, list do żony numer i znaczek obozowy, 6 szt., 1940
9247

R-764

Wehrpass

Książeczka wojskowa wystawiona na nazwisko Fladda Adolf

Zapisy wewnątrz z lat 1939–1943

8264

R-343

Wejman Henryk

Henryk Wejman oraz inni robotnicy przymusowi z Łodzi na robotach w okolicach Kłajpedy. /1940–1944/ komplet 27 zdjęć z opisem; s. 15, 2 karty pocztowe z lat 1941–1942

7843

R-689

Wirgowska-Lipińska Zofia

Kawałek życia ludzkiego. Pamiętnik od roku 1904 do roku 1981
maszynopis, s. 224

[syn wywieziony na roboty do Prus Wschodnich]

R-125

Wspomnienia Zofii Szymankiewicz z Olsztyna dotyczące prób zakładania polskiej organizacji konspiracyjnej w Olsztynie w 1943 r. oraz wspomnienia z lat 1913–1937.
rękopis

R-1024

Zembrzusi Stanisław

Moje wspomnienia tamtych lat
pamiętnik, rękopis

KONKURSY

W latach powojennych konkursy pamiątkarskie o zasięgu ogólnopolskim ogłaszane m.in. przez Polskie Radio czy redakcje różnych czasopism były bardzo powszechne, o czym świadczy fakt, że do końca 1969 r. odbyły się w Polsce 593 takie konkursy²⁵. Ta forma upowszechniania własnych przeżyć cieszyła się dużym zainteresowaniem i w odpowiedzi na ogłoszenia napływało wiele prac konkursowych. Lokalnie organizatorami takich konkursów była m.in. Stacja Naukowa Polskiego Towarzystwa Historycznego, Ośrodek Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie, Okręgowa Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce w Olsz-

²⁵ Materiały pamiątkarskie w zbiorach..., s. 5.

tynie oraz Związek Bojowników o Wolność i Demokrację w Olsztynie. Ogromny materiał badawczy przetrwał do dziś w niewielkim stopniu, wiele cennych prac zaginęło lub uległo rozproszeniu. Część z nich przechowywana jest w Zbiorach Specjalnych biblioteki Instytutu Północnego im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie w dziale „Konkursy”. Spośród zgromadzonych materiałów pod względem tematycznym wyselekcjonowano 11 konkursów z lat 1947–1989, które zostały uszeregowane chronologicznie. Następnie w każdym z konkursów wybrane zostały tylko rekordy dotyczące wspomnień więźniów obozów niemieckich i robotników przymusowych w Prusach Wschodnich z okresu II wojny światowej – stąd oznaczenie sygn. wybrane. Wpisy ułożone są numerycznie w narastającej kolejności sygnatur. Dziesięć z jedenastu konkursów opisanych jest w informatorze Z. Frasa, ostatni z 1989r. przez A. Dobrosielską. W kwadratowych nawiasach zawarto uwagi pomocne w ocenie treści dokumentów.

Prace wybrane do niniejszego zestawienia pochodzą z następujących konkursów:

- *Życiorys – pamiętnik Polaka z Prus Wschodnich*, organizator: Stacja Naukowa Polskiego Towarzystwa Historycznego (Instytut Mazurski) w Olsztynie 1947r. (sygn. wybrane);
- *Moje życie i praca na Warmii Mazurach*, organizator: Ośrodek Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie (dalej OBN), 1964 r., (sygn. wybrane);
- *Na przymusowych robotach w III Rzeszy*, organizator: redakcja „Robotnika Rolnego” 1965 r., (sygn. wybrane);
- *Na przymusowych robotach w III Rzeszy*, organizator: redakcja „Zielonego Sztandaru” 1966 r., (sygn. wybrane);
- *Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich*, organizator: Okręgowa Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce w Olsztynie oraz Związek Bojowników o Wolność i Demokrację w Olsztynie (i in.), 1970 r., (sygn. R-71 – R-124);
- *Piosenki i wiersze układane w okresie okupacji przez polskich robotników przymusowych na terenie byłych Prus Wschodnich*, (sygn. R-331 – R-342; 7831–7842 – numery inwentarzowe);
- *Relacje byłych robotników przymusowych oraz jeńców wojennych zatrudnianych przymusowo podczas drugiej wojny światowej na terenie Prus Wschodnich 1939–1945/49* relacje uzyskano w trakcie obozu naukowo-badawczego, organizator: Stacja Naukowa Polskiego Towarzystwa Historycznego (Instytut Mazurski) w Olsztynie oraz Wydział Historyczno-Filozoficzny Uniwersytetu im. B. Bieruta we Wrocławiu 16–30 lipca 1974 r., (sygn. PTH-R 377–450);
- *Wspomnienia z mojego dzieciństwa*, organizator: OBN i Komitet ds. Radia

- i Telewizji „Polskie Radio i Telewizja” Rozgłośnia w Olsztynie, 1979/1980 r., (sygn. wybrane);
- *Nauczycielski konkurs literacki*, 1980 r., (sygn. wybrane);
 - *Moje życie i praca na Warmii i Mazurach*, organizator: OBN Olsztyn, 1984/1985 r., (sygn. wybrane);
 - *Dać świadectwo prawdzie*, organizator: OBN Olsztyn, 1989 r., (sygn. wybrane);
1. *Życiorys – pamiątnik Polaka z Prus Wschodnich*, organizator: Stacja Naukowa Polskiego Towarzystwa Historycznego (Instytut Mazurski) w Olsztynie 1947r., (sygn. wybrane)

PTH R-18

Dulisz Wiktor

Życiorys. Praca konkursowa

s. 35

[w 1939r. w obozie]

INSTYTUT PÓŁNOCNY
IM. WOJCIECHA KĘTRZYŃSKIEGO

2. *Moje życie i praca na Warmii Mazurach*, organizator: Ośrodek Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie (dalej OBN), 1964 r., (sygn. wybrane)

R-11

Kałembasiak Jan

Wspomnienia z lat 1939–1964

Konkurs 1964, maszynopis, s. 81

[wywieziony na roboty przymusowe do Prus Wschodnich]

7511

R-13

Bielski Leon

Wspomnienia z lat 1940–1957

Konkurs 1964, maszynopis, s. 29

[w 1940 r. wywieziony na roboty przymusowe w powiecie nidzkim]

7513

R-33

Krywoniuk Grzegorz

Wspomnienia z lat 1940–1947

Konkurs 1964, rękopis, s. 8

[wywieziony wraz z grupą młodzieży do Prus Wschodnich]

7533

R-39

Rejestr prac na konkurs: „Moje życie i [praca na Warmii i Mazurach]” oraz ich oceny i protokoły z posiedzeń komisji oceniających, maszynopis

7539

R-63

Olk Jan

Strzępy wspomnień

Konkurs 1964, maszynopis, s. 19

[w 1939 r. wywieziony do Ełku na roboty przymusowe]

7563

R-65

Pieniężna Wanda

Godło: „Rodło 3”; wspomnienia z lat 1940–1957

Konkurs 1964, maszynopis, s. 10

[uwolnienie z więzienia, nadzór gestapo]

7565

3. *Na przymusowych robotach w III Rzeszy*, organizator: redakcja „Robotnika Rolnego”, 1965r., (sygn. wybrane)

OMF-357

Mikrofilm, Główna Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Warszawie

Rolka 35 mm, negatyw

5857

4. *Na przymusowych robotach w III Rzeszy*, organizator: redakcja „Zielonego Sztandaru”, 1966 r., (sygn. wybrane)

OMF-358

Mikrofilm, Główna Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Warszawie

Rolka 35 mm, negatyw

5858

5. *Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich*, organizator: Okręgowa Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce w Olsztynie oraz Związek Bojowników o Wolność i Demokrację w Olsztynie (i in.), 1970r., (sygn. R-71 – R-124)

R-71

Jacznik Wincenty

Godło „Jeniec”. Warmio, gorzko Cię poznałem. Pamiętnik na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”.

rękopis, s. 73+56+10

7571

R-72

„Mała czarna” (pseud.)

Godło „Mała czarna”. Pamiętnik na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”. Wspomnienia z lat 1940–1945.

rękopis, s. 32

druk: „Dzieciństwo i młodość ze znakiem „P””, s. 90–96

7572

R-73

„Bolek” (pseud.)

Godło „Bolek”. Zbrodnia hitlerowskich katów. II wojna światowa. Pamiętnik na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”. Wspomnienia z lat 1939–1943, niekompletne, s. 84

7573

R-74

Szczubełek Henryk

Godło „Henryk”. „Miałem lat czternaście”. Pamiętnik na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”.

niekompletne, s. 32

druk: „Dzieciństwo i młodość ze znakiem „P””, s. 141–155

7574

R-75

Meredyk Jan

Godło „Janek”. Cienie i mroki lat 1939–1945 w Prusach Wschodnich. Pamiętnik na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”.

niekompletne, s. 23, wspomnienia pisane wierszem

7575

R-76

Nowak Karol

Godło „Karol”. Wspomnienia z II-ej wojny światowej. Pamiętnik na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”.

maszynopis, s. 34

7576

R-77, R-302

Borkowski Alfred

Opracowanie wspomnień Albina Krakowskiego na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”.

s. 24

7802, 7577

R-78

Bednarska Helena

Godło „Helena”. Moje wspomnienia z Prus Wschodnich. Pamiętnik na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”.

maszynopis, s. 25,

7578

R-79

„Osty i ciernie” (pseud.)

Godło „Osty i ciernie”. Pamiętnik na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”. Wspomnienia z lat 1927–1946.

maszynopis, s. 59

7579

R-80

Jawelski Władysław

Godło „Rodło”. Mój był 6257. Pamiętnik na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”.

maszynopis, s. 27

7580

R-81

Parda Franciszek

Godło „Rolnik”. I takie bywa życie. Pamiętnik na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”.

maszynopis, s. 19

druk: „Ze znakiem „P””, s. 244–252

7581

R-82

Omelaniuk Grzegorz

Godło „Grzegorz”. Wspomnienia o przeżyciach podczas okupacji na robotach przymusowych w byłych Prusach Wschodnich. Pamiętnik na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”.

rękopis, s. 22

7582

R-83

Bielak Wojciech

Godło „Wojtek”. Oświadczenie na konkurs: Wspomnienia z Prus Wschodnich. Pamiątki na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”, niekompletne, s. 2

7583

R-84

Szydlowski Zygmunt

Godło „Waluś”. Pamiątki na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”.

rękopis, s. 44

druk: „Dzieciństwo i młodość ze znakiem „P””, s. 156–163

7584

R-85

Binder Genowefa

Godło „Genowefa”. Wspomnienia z lat 1942–1948 na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”.

s. 32

7585

R-86

Chojnowski Tadeusz

Godło „Tadeusz”. Pamiątki na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”. Wspomnienia z lat 1939–1945.

niekompletne, s. 18

7586

R-87

Bieniewski Janusz

Godło „Józef”. Szkoda mego życia. Pamiątki na konkurs: Wspomnienia z Prus Wschodnich. Pamiątki na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”, maszynopis, s. 25

druk: „Ze znakiem „P””, s. 24–38

7587

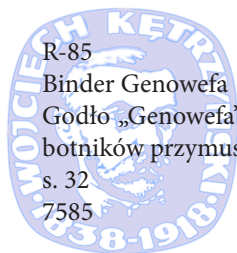
R-88

Kwapisz Marian

Godło „Łodzianin”. Wspomnienia z lat 1939–1945. Pamiątki na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”.

rękopis, s. 21

7588

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ
IM. WOJCIECHA KĘTRZYŃSKIEGO

R-89

Chojnacki Jan

Godło „Konstantynów”. Pamiętnik na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”. Wspomnienia z lat 1939–1945. niekompletny, s. 28

7589

R-90

Chybińska Halina

Godło „Halina”. Pamiętnik na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”, niekompletny, s. 38
druk: „Dzieciństwo i młodość ze znakiem „P””, s. 20–33

7590

R-91

„Anna” (pseud.)

Godło „Anna”. Moje wspomnienia z Prus Wschodnich. Pamiętnik na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”. niekompletne, s. 34

druk: „Dzieciństwo i młodość ze znakiem „P””, s. 3–11

7591

R-92

Śmigielski Kazimierz

Godło „Kazik”. Moje wspomnienia z okresu przymusowych robót w Prusach Wschodnich. Pamiętnik na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”, niekompletne, s. 22

7592

R-93

Klimowicz Edward

Godło „Radom”. Pamiętnik na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”. Wspomnienia z lat 1939–1945. rękopis s. 28, maszynopis s. 17

7593

R-94

Górski Aleksander

Godło „Aleks”. Pamiętnik na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”, niekompletny, s. 66

7594

R-95

Stróżkowski Antoni

Godło „Stanisław Olcha”. Ze znakiem „P”. Pamiętnik na konkurs: „Wspomnienia byłych

robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”.

niekompletne, s. 74

druk: „Dzieciństwo i młodość ze znakiem „P””, s. 114–137

7595

R-117

Pstrągowski Stanisław

Godło „Polak”. Wspomnienia okupacyjne na Prusach Wschodnich. Pamiętnik na konkurs”:

„Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”.

rękopis, s. 112

7617

R-118

Chelstowski Zygmunt

Godło „Zyga”. Pamiętnik robotnika przymusowego z lat okupacji z terenu b. Prus Wschodnich z lat 1942–1945 na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”, rękopis, s. 42

7618

R-119

Łuszczynski Czesław

Godło „Czesław”. Pamiętnik na konkurs”: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”. Wspomnienia z lat 1939–1945.

rękopis, s. 30

druk: „Dzieciństwo i młodość ze znakiem „P””, s. 76–89

7619

R-120

Jackiewicz Jan

Godło „Babinicz”. Wspomnienia z przymusowych robót rolnych w byłych Prusach Wschodnich. Pamiętnik na konkurs”: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”, maszynopis, s. 39

7620

R-121

Lenkiewicz Bolesław

Godło „Bolesław”. Pamiętnik na konkurs”: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”. Wspomnienia z lat 1939–1945.

rękopis, s. 30

7621

R-122

„Robotnik” (pseud.)

Godło „Robotnik”. Polnische Landgesinde. Wspomnienia z pobytu na robotach przymusowych na terenie byłych Prus Wschodnich w okresie od 1940 do 1945r. Pamiętnik na

konkurs”: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”, maszynopis, s. 20

druk: „Dzieciństwo i młodość ze znakiem „P””, s. 97–104

7622

R-123, R-300

Górecki B.

Godło „Świecie”. Wspomnienia z okresu pobytu na robotach przymusowych w byłych Prusach Wschodnich. Pamiętnik na konkurs”: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”.

maszynopis, s. 22

7623, 7800

R-124

„Zygmunt” (pseud.)

Godło „Zygmunt”. Wspomnienia z robót przymusowych z lat 1939 do 1945 r. na terenach byłych Prus Wschodnich. Pamiętnik na konkurs”: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”.

niekompletne, s. 7

7624

R-300, R-123

Górecki B.

Godło „Świecie”. Wspomnienia z okresu pobytu na robotach przymusowych w byłych Prusach Wschodnich. Pamiętnik na konkurs”: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”.

maszynopis, s. 22

7623, 7800

R-301

„Kotwica” (pseud.)

Godło „Kotwica”. Pamiętnik na konkurs”: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”. Wspomnienia z pobytu w b. Prusach Wschodnich od poł. lutego 1940 do końcowych dni maja 1940 roku, rękopis, s. 32+49

7801

R-302

Krakowski Albin, Flis Stanisław, Cichocka Michalina, Skóra Anna

zob. Borkowski Alfred

Opracowanie wspomnień Albina Krakowskiego na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”.

maszynopis, s. 24

R-302, R-77

Borkowski Alfred

Opracowanie wspomnień Albina Krakowskiego na konkurs: „Wspomnienia byłych robotników przymusowych na terenie dawnych Prus Wschodnich”.

maszynopis, s. 24

7802, 7577

R-762

Świecak Bolesław

Jeniec wojenny i robotnik przymusowy.

Wspomnienie rękopis s. 2, format A4, 7 zdjęć – fotokopie, format różny

8262

6. Piosenki i wiersze układane w okresie okupacji przez polskich robotników przymusowych na terenie byłych Prus Wschodnich, (sygn. R-331 – R-342; numery inwentarzowe: 7831–7842)

R-331

Ejsmont Konstanty

4 listy, 7 piosenek, 5 anegdot, 2 zdjęcia Konstantego Ejsmonta z literą P.

rękopis k. 14, 2 zdjęcia

7831

R-332

Stawicka Melania

List i 6 piosenek

rękopis k. 7

Melania Stawicka podaje, iż autorem piosenek jest Stanisław Wyszyński, wywieziony w r. 1943 do obozu w Pisz, gdzie prawdopodobnie zginął.

7832

R-332

Wyszyński Stanisław

zob. Stawicka Melania

List i 6 piosenek

R-333

Bubnowski Bolesław

2 listy, piosenka

rękopis, k. 2

7833

R-334

Krukowska Łucja

List, 4 piosenki

rękopis k. 2
7834

R-335
Samojło Janina
List, 4 piosenki
rękopis k. 3
7835

R-336
Naidenow Zofia
List, 1 piosenka, 3 wiersze.
rękopis k.5
7836

R-337
Jaśkiewicz Zdzisław
List, 5 piosenek
rękopis k. 6
7837

R-338
Skrzeszewski Teofil
List, 2 piosenki, 3 anegdoty
rękopis k. 3
7838

R-339
Wróblewska Leonarda
List, piosenka
rękopis k. 2
7839

R-340
Babeszko Aleksandra
2 piosenki
Rękopis przesłany w liście Jadwigi Tumińskiej. Jedna piosenka w jęz. ukraińskim druga w jęz. polskim (tłum. Bronisława Szuleka) K. 1 (wraz z wierszem Bronisławy Szuleka).
7840

R-340
Szuleka Stanisława
Wiersz i tłum. piosenki Aleksandry Babeszko.
Rękopis przesłany w liście Jadwigi Tumińskiej k. 1 (wraz z piosenką Aleksandry Babeszko w jęz. ukraińskim).
7840

R-340

Tumińska Jadwiga

List, 2 piosenki Aleksandry Babeszko i 1 wiersz Bronisławy Szuleka.

rękopis k. 3

7840

R-341

Strzelczyk Anna

10 piosenek

rękopis k. 10

7841

R-342

Czarnecki Józef

19 piosenek (w tym 17 wojskowych i ludowych ogólnie znanych).

rękopis, k.5

7842

7. *Relacje byłych robotników przymusowych oraz jeńców wojennych zatrudnianych przymusowo podczas drugiej wojny światowej na terenie Prus Wschodnich 1939–1945/49, relacje uzyskano w trakcie obozu naukowo-badawczego, organizator: Stacja Naukowa Polskiego Towarzystwa Historycznego (Instytut Mazurski) w Olsztynie oraz Wydział Historyczno-Filozoficzny Uniwersytetu im. B. Bieruta 26 we Wrocławiu 16–30 lipca 1974 r., (sygn. PTH-R 377–450)*

PTH R-377

Meledyn Piotr

Relacja z dn. 29 lipca 1974r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 6

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 197–199

4377

PTH R-378

Ekstowicz Eugeniusz

Relacja z dn. 26 lipca 1974r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 8

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 105–107

4378

²⁶ Nazwa Uniwersytetu im. B. Bieruta we Wrocławiu została zmieniona w 1989 r. na Uniwersytet Wrocławski. Zob. *Historia Uniwersytetu*, źródło: <https://uni.wroc.pl/historia-uniwersytetu/>, [dostęp 03.12.2020].

PTH R-379

Zembrzusi Henryk

Relacja z dn. 26 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 9
4379

PTH R-380

Godzięba Józef

Relacja z dn. 22 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 4
4380

PTH R-381, 382

Wtulich Zygmunt

Relacja z dn. 21 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 19

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 389–395

4381, 4382

PTH R-383

Błażewicz Bronisława

Relacja z dn. 23 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 3
4383

PTH R-383

Błażewicz Nikodem

Relacja z dn. 23 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 5
4383

PTH R-384

Michalski Michał

Relacja z dn. 20 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 8
4384

PTH R-385

Jastrzębowski Wacław

Relacja z dn. 20 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 11

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 138–141

4385

PTH R-386, 387

Pietruszka Tadeusz

Relacja z dn. 25 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 19

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 266–270

4386, 4387

PTH R-388

Pietruszka Józefa

Relacja z dn. 25 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 10

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 162–165

4388

PTH R-389, 390, 391

Turlejski Wacław

Relacja z dn. 24 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 21

4389, 4390, 4391

PTH R-392

Zapadka Władysław

Relacja z dn. 23 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 6

4392

PTH R-393

Michowiec Jan

Relacja z dn. 19 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 10

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 204–207

4393

PTH R-394

Brudnicki Franciszek

Relacja z lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 7

4394

PTH R-395

Chyliński Zdzisław

Relacja z lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 8

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 84–86

4395

PTH R-396

Kowalczyk Władysław

Relacja z dn. 21 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 9

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 153–156

4396

PTH R-397

Drzewiecki Walerian

Relacja z 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 7

4397

PTH R-398

Kuźnia Anna

Relacja z dn. 21 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 2

4398

PTH R-398

Kuźnia Marian

Relacja z dn. 21 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 6

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 162–163

4398

PTH R-399

Libor Maria

Relacja z dn. 21 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 7

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 169–171

4399

PTH R-400

Libor Józef

Relacja z dn. 21 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 5

4400

PTH R-401

Jocz Izydor

Relacja z lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 9

4401

PTH R-402

Skrzypczyk Jan

Relacja z lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 18

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 285–290

4402

PTH R-403

Lewandowski Jan

Relacja z dn. 24 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 4

4403

PTH R-404

Bednarczyk Leon

Relacja z dn. 26 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 8

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 21–23

4404

PTH R-404

Ekstowicz Eugenia

Relacja z dn. 26 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 5

4404

PTH R-405

Kulesza Maria

Relacja z dn. 23 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 3

4405

PTH R-406

Borkowski Marian

Relacja z dn. 18 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 9

4406

PTH R-407

Formiński Ignacy

Relacja z dn. 25 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 7

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 108–110

4407

PTH R-408, 409

Jacznik Wincenty

Relacja z lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 11

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 130–134

4408, 4409

PTH R-410

Saluszewski Antoni

Relacja z dn. 27 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 9

4410

PTH R-411

Czechowski Stanisław

Relacja z dn. 18 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 6

4411

PTH R-412, 413, 414

Widz Stefan

Relacja z lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 16

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 383–388

4412, 4413, 4414

PTH R-415

Pawłowska Helena

Relacja z dn. 25 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 7

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 253–255

4415

PTH R-416

Piotrowski Mieczysław

Relacja z dn. 27 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 8

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 271–273

4416

PTH R-417, 418

Piątka Stanisław

Relacja z dn. 26 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 14

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 256–261

4417, 4418

PTH R-419

Paruszewski Eugeniusz

Relacja z dn. 25 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 7

4419

PTH R-419

Formiński Jerzy

Relacja z dn. 25 lipca 1974 r.

Wspomnienia z lat 1940–1948, Giżycko

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 8

4419

PTH R-420

Szymański Jerzy

Relacja z dn. 18 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 6

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 364–366

4420

PTH R-420, 421

Dobrowolski Mieczysław

Relacja z dn. 18 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 10

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 95–97

4420, 4421

PTH R-421, 422

Jasionowicz Janina

Relacje byłych robotników przymusowych i jeńców wojennych zatrudnionych w czasie II wojny na terenie Prus Wschodnich.

Nagranie na taśmie magnetofonowej dn. 20 lipca 1974, maszynopis, s. 5,

4421, 4422

PTH R-422, 423, 424

Dobrzyński Franciszek, Dobrzyńska Wacława z d. Szamborka

Relacja wspólna z dn. 21 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 18

4422, 4423, 4424

PTH R-425

Chmielewski Józef

Relacja z 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 4

4425

PTH R-426

Krasnodębski Antoni

Relacja z lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 8

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 157–159

4426

PTH R-427, 428

Jasionowicz Mieczysław

Relacje byłych robotników przymusowych i jeńców wojennych zatrudnionych w czasie II wojny na terenie Prus Wschodnich.

Nagranie na taśmie magnetofonowej dn. 22 lipca 1974, s. 6, maszynopis

4427, 4428

PTH R-429

Chelstowski Zygmunt

Relacja z 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 11

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 47–63

4429

PTH R-430

Szczerbo Feliks

Relacja z dn. 27 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 13

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 333–335

4430

PTH R-431

Szymański Czesław

Relacja z dn. 23 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 6

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 361–363

4431

PTH R-432

Juszczyszyn Maria

Relacja z dn. 22 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 6

4432

PTH R-432

Juszczyszyn Władysław

Relacja z dn. 22 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 7

4432

PTH R-433

Miączyński Kazimierz

Relacja z dn. 25 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 9

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 200–203

4433

PTH R-434

Szymankiewicz Zofia

Relacja z dn. 25 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 8

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 358–360

4434

PTH R-434, 435

Bąk Antoni

Relacja z dn. 25 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 13

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 17–20

4434, 4435

PTH R-435

Kaszuba Władysław

Relacja z 28 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 8

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 148–150

4435

PTH R-436, 437

Śmigielski Kazimierz

Relacja z dn. 29 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 16

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 367–371

4436, 4437

PTH R-438

Lenkiewicz Bolesław

Relacja z dn. 25 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 10

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 164–168

4438

PTH R-440

Pietrukiewicz Teodor

Relacja z dn. 26 lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 7
4440

PTH R-441
Bobrowski Jan
Relacja z dn. 26 lipca 1974 r.
Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 6
4441

PTH R-442
Wawrzyniak Leopold
Relacja z lipca 1974 r.
Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 6
4442

PTH R-443
Nadratowska Maria
Relacja z dn. 25 lipca 1974 r.
Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 12
Druk: „Ze znakiem „P”, s. 208–211
4443

PTH R-444
Sawicki Zygmunt
Relacja z dn. 26 lipca 1974 r.
Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 7
Druk: „Ze znakiem „P”, s. 283–284
4444

PTH R-445, 446
Gołosiński Stanisław
Relacja z dn. 26 lipca 1974 r.
Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 15
Druk: „Ze znakiem „P”, s. 120–125
4445, 4446

PTH R-447, 448
Bączyk Henryk
Relacja z dn. 27 lipca 1974 r.
Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 18
Druk: „Ze znakiem „P”, s. 11–16
4447, 4448

PTH R-449
Trepanowski Mieczysław

Relacja z lipca 1974 r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 8
4449

PTH R-450

Stawicki Jerzy

Relacja z dn. 20 lipca 1974r.

Nagranie na taśmie magnetofonowej, maszynopis s. 9

Druk: „Ze znakiem „P”, s. 303–306

4450

8. *Wspomnienia z mojego dzieciństwa*, organizator: OBN i Komitet ds. Radia i Telewizji „Polskie Radio i Telewizja” Rozgłośnia w Olsztynie, 1979/1980 r., (sygn. wybrane)

R-664

Banna (Bania) Augustyn, „Wiarus spod Gietrzwałdu”

Wspomnienia z lat 1934–1946

maszynopis, s. 18, 2 fot.

R-665

Grubalska Aleksandra, „Helena”

Saga mojego dzieciństwa

maszynopis, s. 18

R-668

Skrzypski Józef, „Jandris”

Wspomnienia

„Zapomniani”. Zbeletryzowane wspomnienia z pobytu w obozie koncentracyjnym (1940–1945 Sachsenhausen), s. 90, /1970/

„Oj mowo, nasza mowo”. Rozważania o gwarze warmińskiej. Oryginał ofiarowany drowi W. Gębikowi, maszynopis, kopia, s. 71

„A jednak wygraliśmy”. Wspomnienia z lat 1920–1947, maszynopis, s. 23

Zob. R-391

9. *Nauczycielski konkurs literacki*, 1980 r., (sygn. wybrane)

Pięć prac konkursowych:

R-641

Ardzińska Paulia, „AR-Pa”

Uczyłam w warmińskiej szkole. Maszynopis, s. 23

Głuchowska Alina „Wrotycz”

Obecny czas miniony. Maszynopis, s. 19

Kujawski Jan „Wiosenny start”

Tylko jedną taką wiosnę miałem. Maszynopis, s. 39

[wojenne przejścia, roboty przymusowe]

Palińska Irena „Aneri”

Moja pierwsza praca na Warmii. Maszynopis, s. 12

Szyłejko Kazimierz „Repatriant”

Początki szkolnictwa zawodowego na Warmii i Mazurach po wyzwoleniu. Maszynopis, s. 21

10. *Moje życie i praca na Warmii i Mazurach*, organizator: OBN Olsztyn, 1984/1985 r., (sygn. wybrane)

R-803

Regulamin konkursu, protokół z posiedzenia jury, koperty z godłem

8303

R-806

Jaszczyk Jan,

Godło „Jan”, Praca na konkurs: „Moje życie i praca na Warmii i Mazurach”

maszynopis, k. 16

[1940 r. wywieziony na roboty przymusowe do Niemiec]

8306

R-807

Bąk Antoni

Godło „Antoni”, Praca na konkurs: „Moje życie i praca na Warmii i Mazurach”

rękopis, maszynopis, k. 45

[obóz jeniecki w Olsztynku]

8307

11. *Dać świadectwo prawdzie* – konkurs i wywiady, organizator: OBN Olsztyn, 1989 r., (sygn. wybrane) 27

R-955/3

Chitrowicz Józef

maszynopis, k. 14, zał. 2 dok. Ksero

[wywożenie na roboty do Niemiec, przymusowa praca dla Niemców w Słonimie]

R-955/6

Dramowicz Anna

maszynopis, k. 22

²⁷ Zob. A. Dobrosielska, *op. cit.*, s. 632–645.

[wywózki na roboty do Niemiec, łapanki, aresztowana przez gestapo, Oran, obóz w Prawiśniskach pod Kolnem, życie obozowe]

R-1113

Dąbrowski Longin

„Z Komaszówki do Prus Wschodnich”

maszynopis, k. 19

[wywózki na roboty przymusowe do Niemiec]

OMF-990/1

Chitruszko Witold

Godło „Tajga”

Pamiętniki: 1. 1930–1949, str. 160

2. 1949–1958, str. 161–352

3. 1958–1965 str. 353–544

Informator pamiętników z lat 1930–1965;

Dokumenty – 12 szt., 22 fot.

Mikrofilm, negatyw, kl. 347

[praca przymusowa w Niemczech]

OMF-990/1

Nowicki Władysław

Migawki z życia na Wileńszczyźnie w okresie 6-letniej wojny światowej, przy 6-krotnej zmianie przynależności państwowej

maszynopis, k. 41

mikrofilm, negatyw, kl. 43

[wywózki na roboty do Niemiec]

OMF-990/2

Żarczyński Narcyz

Wspomnienia kresowego szlachcica,

maszynopis, s. 40

[okupacja niemiecka, niemiecki obóz w Sarnach dla żołnierzy wojska sowieckiego]

KSIĘGOZBIÓR

Druga część niniejszego artykułu zawiera alfabetyczny spis wspomnień i pamiątek więźniów i robotników przymusowych opublikowanych w pracach zbiorowych lub indywidualnych. Uzupełnienie listy publikacji stanowią artykuły wspomnieniowe w czasopismach znajdujących się w zasobach biblioteki Instytutu Północnego w Olsztynie. Zestawienie to składa się z trzech części – 2.1. Publikacje, 2.2. Artykuły w czasopismach i 2.3. Opracowania w postaci – informatorów, inwentarzy oraz bibliografii, wykorzystanych do przygotowania artykułu.

Niniejszy wykaz powstał jako wynik analizy katalogu biblioteki, bibliografii Tamary Wajsbrot „Warmia i Mazury w literaturze pięknej 1945–1968”²⁸ oraz „Warmia i Mazury w literaturze pięknej 1969–1979”²⁹, a także kwerendy czasopism. Każdy wpis składa się z: danych autora i tytułu publikacji, miejsca i roku wydania oraz u dołu numeru sygnatury pod, którą widnieje w katalogu biblioteki Instytutu Północnego im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie.

Publikacje

Baczewski Jan

„Wspomnienia Warmiaka”

Warszawa, Czytelnik, 1961

871, 10349

Baumgart Franciszek, Lubiński Bronisław

„Pamiętniki”

Sztum, 2000

46963

Bigorajska Zofia, Jabłoński Eugeniusz [wstęp]

„Nasze nowe życie. Pamiętniki z konkursu na wspomnienia mieszkańców ziem zachodnich i północnych”

Warszawa, 1978

27666

Bigorajska Zofia [wyb. i oprac.], Pietruczuk-Kurkiewiczowa Władysława

„Gdy byliśmy literą „P”. Wspomnienia wywiezionych na przymusowe roboty do III Rzeszy.”

Warszawa, 1968

13284

Biskupski Stefan

„Księża polscy w niemieckich obozach koncentracyjnych: wspomnienia byłego więźnia obozów w Sachsenhausen i Dachau”

London, 1946

53070

Cegielka Franciszek [relacje]

„Cudem ocaleni: wspomnienia z kacetów”, praca zbiorowa

London, Katolicki Ośrodek Wydawniczy „Veritas”, 1981

52140

²⁸ T. Wajsbrot, *Bibliografia, Warmia i Mazury w literaturze pięknej 1945–1968*, w: „Rocznik olsztyński”, t. 9, Olsztyn, 1970, s. 233–250.

²⁹ T. Wajsbrot, *Bibliografia, Warmia i Mazury w literaturze pięknej 1969–1979*, w: „Rocznik olsztyński”, t. 14/15, Olsztyn, 1983, s. 283–320.

Chłosta Jan

„Druga wojna światowa we wspomnieniach autorów związanych z Prusami Wschodnimi”
Olsztyn, Towarzystwo Naukowe, Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 2005

52648, 52649, 52650

Chłosta Jan [wstęp i oprac.]

„Nauczycielka ze sporej gromadki: wspomnienia o Władysławie Knosale”
Olsztyn, Wydaw. Ad Rem, 1998

45583

Chodorowska Wanda [wyb.], Lubowicz Zdzisław [wyb.], Róg-Świostek Mieczysław [wyb.]
„Wspomnienia chłopów z lat 1939–1948”

Warszawa, Wydaw. Książka i Wiedza

T. 1. „Reduty wiejskie”, 1969

T. 2. „Niewolniczy chleb”, 1970

T. 3. „Gotuj broń”, 1969

T. 4. „Siła życia”, 1970

13152

Czaplińska Ruta, Krzysztof Szważyk [red.], Jacek Żygadło [red.]

„Z archiwum pamięci...: 3653 więzienne dni”

Instytut Pamięci Narodowej. Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
Wrocław, IPN KŚZpNP, 2003

50660

Czechowicz Andrzej, Tadeusz Gasztold

„Hitlerowskie przesładowania Polaków na Pomorzu Zachodnim 1939–1945: dokumenty, relacje, wspomnienia”

Koszalin, Okręgowa Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich, 1974

26458

Donimirska-Szymerowa Halina

„Był taki świat...: mój wiek XX”

Warszawa, Wydaw. Cykady, 2003

50628

Dulczewski Zygmunt

„Młode pokolenie na ziemiach zachodnich i północnych Polski”

Warszawa, Towarzystwo Rozwoju Ziem Zachodnich. Materiały Informacyjno-Odczytowe
TRZZ, 1969

25422

Dulczewski Zygmunt [oprac.]

„Pamiętniki osadników Ziem Odzyskanych”

Wyd. 1, Poznań, 1963

385, 15188

Wyd. 2, Poznań, 1970

41862

Dunin-Wąsowicz Krzysztof

„Stutthof. Ze wspomnień więźnia obozu koncentracyjnego”

Warszawa, Państwowy Instytut Wydawniczy, 1946

28722

Fiderkiewicz Alfred

„Brzezinka: wspomnienia z obozu”

Warszawa, Spółdzielnia Wydawnicza Czytelnik, 1956

53788

Fittkau Gerhard

„Mój trzydziesty trzeci rok życia” [tł. z jęz. niemieckiego]

Olsztyn, Warmińskie Wydaw. Diecezjalne, 1994

41117

Gębik Władysław

„Z diablami na ty. (W obozach Tapiau, Hohenbruch, Stutthof, Sachsenhausen i Gusen.)”

Gdańsk, Wydaw. Morskie, 1972

21365

Grot Otylia

„Gdy zabrakło miłości: wspomnienia”

Olsztyn, Wydaw. Pojezierze, 1978

27451,

Olsztyn, Wydaw. Pojezierze, 1976

26969, 26968

Humeński Julian [red.]

„Wspomnienia wojenne kapelanów wojskowych 1939–1945”

Warszawa, Wydaw. Caritas, 1974

44614

Jaroszyk Henryk

„Etapy trudnej drogi. Ze wspomnień działacza polonijnego.”

Koszalin, 1979

53732, 28489

Kamiński Adam, Sławomir Radoń [przedm.]

„Diariusz podręczny 1939–1945”

Instytut Pamięci Narodowej, Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu,

Archiwum Państwowe w Krakowie.
Warszawa, IPN Volumen, 2001
49119

Knosła Władysława
„Była nas gromadka spora”
Olsztyn, 1972
6496, 13884

Kossak Zofia
„Z otchłani: wspomnienia z lagru”
Częstochowa, Poznań, Wydaw. Księgarni Wł. Nagłowskiego, 1946
50713

Koziello-Poklewski Bohdan [wyb. i oprac.], Łukaszewicz Bohdan
„Dzieciństwo i młodość ze znakiem „P”: wspomnienia”
Olsztyn, Wydaw. Pojezierze, 1982
01058/84

Koziello-Poklewski Bohdan [red. nauk.]
„Praca przymusowa w Trzeciej Rzeszy w latach II woj. św. Stan i potrzeby badawcze. Materiały z sesji naukowej 28–30 kwietnia 1978 r.”
Rozprawy i Materiały OBN im. W. Kętrzyńskiego, nr 63
Olsztyn, 1979
27654, 33807, VII/39/1, 01058/63

Koziello-Poklewski Bohdan [red.]
„W kraju, na Wschodzie i na Zachodzie. Wspomnienia inwalidów wojennych”
Olsztyn, 1991
34359, 44115

Koziello-Poklewski Bohdan [wyb. i oprac.], Bohdan Łukaszewicz, Koziello-Poklewski Bohdan [wstęp]
„Ze znakiem „P”: relacje i wspomnienia z robót przymusowych w Prusach wschodnich w latach II wojny światowej”
Olsztyn, Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 1977
01058/58
Olsztyn, Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, 1985
01058/100

Kwas Franciszek, Jasiński Janusz [red.]
„Wspomnienia z mego życia”
Olsztyn, Pojezierze, 1957
32162, 34598, 5024

Lanckorońska Karolina, Kalinowski Lech [wstęp], Orman Elżbieta [wstęp]
„Wspomnienia wojenne: 22 IX 1939 – 5 IV 1945”
Kraków, Wydaw. Znak, 2004
52144, 53967

Lietz Zygmunt
„Obozy jenieckie w Prusach Wschodnich 1939–1945”
Warszawa, Wydaw. MON, 1982
X b/47/2, 28409, 28408

Małłek Karol
„Z Mazur do podziemia. Wspomnienia 1939–1945”
Warszawa, Czytelnik, 1970
13259, 34306

„Materiał historyczny z sesji popularno-naukowej poświęconej dzieciom obozu karnego w Lubawie w latach 1939–1945 i Manifestacji mieszkańców Lubawy w dniu 15 września 1984 r.”
Olsztyn, ZBOWiD, 1984
32078, 32079

Matull Wilhelm
„Erlebte Geschichte zwischen Pregel und Rhein. Erinnerungen aus drei Generationen, 1845–1980.” Dortmund, Forschungsstelle Ostmitteleuropa, 1980
23987, 44319

Mielcarek Bogumił, Kiwerska Jadwiga [oprac.], Mielcarek Ewa [tł. listów]
„Ja, samotny więzień...: więzienne losy Bogumiła Mielcarka w listach i dokumentach (1940–1942)”
Poznań, Instytut Zachodni, 2004
51373

Mitura Waław
„Za drutami Stutthofu. Wspomnienia więźnia obozu”
Wyd. 2, Bydgoszcz, 1984
30284

Mostowski Ludwik, Wakar Andrzej [posł.]
„Skazany dwa razy na śmierć”
Olsztyn, Pojezierze, 1973
25123

Orzoł Emilia [red.], Wańkowska-Sobiesiak Joanna [red.]
„Pamięć o obozach hitlerowskich na Warmii i Mazurach”
Olsztyn, Wojewódzki Komitet Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, 2015
59485, 59486

Oyrzyński Stanisław; Slisz-Oyrzyńska Maria [spisała]

„Wspomnienia wojenne (1939–1944)”

Poznań, Rys-Studio, 2002

49077

Pollak Juliusz

„Jeńcy polscy w hitlerowskiej niewoli”

Wyd. 1, Warszawa, Wydaw. MON, 1982

28401

Wyd. 2, popr. i uzupeł., Warszawa, Wydaw. MON, 1986

30972, 34127

Rak Baruch Elimelech, Urynowicz Marcin [tł. i oprac.]

„Wspomnienia żydowskiego działacza rzemieślniczego”

Instytut Pamięci Narodowej. Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Patronat Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Warszawie.

Warszawa, Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, 2010

57160

Rosenberg Curt

„Bilder aus einem Leben. Erinnerungen eines ostpreussischen Juden.”

Würzburg, Holzner Verlag, 1962

32756, 44591

Rudziński Eugeniusz [oprac.]

„Wspomnienia dziennikarzy z okresu okupacji hitlerowskiej”

Materiały i studia do historii prasy i czasopiśmiennictwa polskiego, Z. 15

Warszawa, Państwowe Wydaw. Naukowe, 1970

13257

Sikora Irena

„Wiersze i pieśni polskich robotników przymusowych w Trzeciej Rzeszy w latach 1939–1945”

Rozprawy i materiały Ośrodka Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego nr 64

Olszyn, Pojezierze, 1978

VII/27/1, 27603, 01059/64

„Spotkanie byłych jeńców wojennych w Stalagu IB Hohenstein–Olsztynek. Materiały sesji popularno-naukowej 28–29 maja 1983”

Zarząd Wojewódzki Związku Bojowników o Wolność i Demokrację, Okręgowa Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Olsztynie

Olsztyn, 1984

29355, 46333

Staszyński Ludwik [wyb., oprac. i wstęp]

„Przemoc, poniżenie, poniewierka. Wspomnienia z przymusowych robót rolnych 1939–1945.”
Warszawa, 1967

12125

Śliwa Alojzy

„Spisałem dla potomności”

Olsztyn, 1965

11319

Taraszkiewicz Edmund Edward „Żelazny”, Andrzej T. Filipek [wstęp, red. nauk. i oprac.],
Janocińska Bożenna [wstęp, red. nauk. i oprac.]

„Trzy pamiętniki”

Instytut Pamięci Narodowej. Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu
Warszawa, Lublin, Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni Przeciwko Na-
rodowi Polskiemu, 2008

55228

„Wspomnienia kombatanckie członków Koła ZBOWiD „Budowlani” w Olsztynie”
Związek Bojowników o Wolność i Demokrację

Cz. 1, Olsztyn, 1982

29245

Zientara-Malewska Maria, Oracki Tadeusz [wstęp, oprac., przypisy]

„Działacze spod znaku Rodła”

Olsztyn, Pojezierze, 1974

26425, 26426

Artykuły w czasopiśmie

Bystrzycki Piotr

„Karol Małek – Król Mazurów”

w: „Rocznik działdowski”, tom IV/1998, Działdowo, s. 46–53

02316/4

Chłosta Jan

„Mazurskie biografie Jan Lippert”

w: „Rocznik Mazurski”, tom IV/2001, Szczytno, s. 61–64

02399/4

Chłosta Jan

„Mazurskie biografie Walter Późny”

w: „Rocznik Mazurski”, tom V/2001, Szczytno, s. 49–52

02399/5

Jasiński Janusz

„Uporczywa droga do Polski Bogumiła Linki i jego rodziny”

w: „Rocznik Mazurski”, tom XV/2011, Szczytno, s. 38–79

02399/15

Koziełło-Poklewski Bohdan, Badowska Stanisława

„Praca przymusowa w Prusach Wschodnich w latach II wojny światowej: (w świetle wspomnień)”

Nadbitka z: „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, nr 1/1974, Olsztyn, s. 37–84

39449, 34450

Łagodziński Stanisław

„Stalag IB Hohenstein (w świetle zeznań świadków)”

Nadbitka z: „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, nr 3–4/1977, Olsztyn, s. 403–427

7078, 7927

Łagodziński Stanisław

„Z badań nad obozem Hohenbruch (według relacji świadków)”

Nadbitka z: „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, nr 1/131/1976, Olsztyn, s. 61–77

25819

Małłek Janusz

„Byłem powiernikiem jego myśli...”

w: „Rocznik działdowski”, tom IV/1998, Działdowo, s. 54–55

02316/4

Pawlicki Ryszard Wojciech

„Gustw Karol Optacy (1892–1979)”

w: „Rocznik Mazurski”, tom XX/2016, Szczytno, s. 117–123

02399/20

Pszenny Sławomir

Alfred Wellneger – endecki działacz z Mazur”

w: „Rocznik działdowski”, tom VIII/2010, Wyd. specjalne – jubileuszowe z okazji 90-lecia przyłączenia Działdowa do Polski, Działdowo, s. 41–45

02316/8

Pudlak Piotr

„Praca społeczna Karola Małłka”

w: „Rocznik działdowski”, tom III/1996, Działdowo, s. 79–92

02316/3

Sukertów-Wilamowska Bożena z

„Mirek Zachert Okrzeński”

w: „Rocznik działdowski”, tom IV/1998, Działdowo, s. 25–43

02316/4

Wólkiewicz Waldemar

„Męczeńska śmierć Biskupów Płockich w obozie w Działdowie (55-rocznica śmierci)”

w: „Rocznik działdowski”, tom IV/1998, Działdowo, s. 93–99

02316/4

Opracowania

Dobrosielska Alicja

„Między historią a pamięcią. Wspomnienia i pamiętniki w zbiorach biblioteki Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie (cz. 1)”

w: „Rocznik Ziemi Zachodnich”, nr 1/2017, Wrocław, s. 625–647

Fras Zbigniew

„Materiały pamiętnikarskie w zbiorach Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego”, „Informator Ośrodka Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie”, nr 37 (1986)

31021, 31022, VII/27/6

Januszkiewicz Zofia

Recenzja, „Materiały pamiętnikarskie w zbiorach Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, oprac. Z. Fras, „Informator Ośrodka Badań Naukowych im. W. Kętrzyńskiego w Olsztynie”, nr 37, Olsztyn 1986,”

w: „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, nr 33–36 (1–4 /1989), Olsztyn, s. 151–154

0134/38

Wajsbrot Tamara

Bibliografia, „Warmia i Mazury w literaturze pięknej 1945–1968”,

w: „Rocznik olsztyński”, tom IX, Olsztyn, 1970, s. 233–250

0111/9

Wajsbrot Tamara

Bibliografia, „Warmia i Mazury w literaturze pięknej 1969–1979”,

w: „Rocznik olsztyński”, tom XIV/XV, Olsztyn, 1983, s. 283–320

0111/14–15

Emilia Figura-Osełkowska

Instytut Północny im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie

Emilia Figura-Oselkowska, *Erinnerungen und Tagebücher von deutschen Lagerhäftlingen und Zwangsarbeitern in Ostpreußen in der Sammlung der Bibliothek des Nordinstituts von Wojciech Kętrzyński in Olsztyn*

Zusammenfassung

Ein Verzeichnis der Erinnerungen und Tagebuchmaterialien der deutschen Lagerhäftlinge und Zwangsarbeiter in Ostpreußen, die sich in der Bibliothek des Nordinstituts von W. Kętrzyński in Olsztyn befinden, wurde auf der Grundlage vom aktuellen Bibliothekskatalog und der Bearbeitung von Zbigniew Fras – *Tagebuchmaterialien in der Sammlung des Wissenschaftlichen Forschungszentrums von W. Kętrzyński in Olsztyn* erstellt. Es ist eine Ergänzung und Erweiterung der Publikationen und Materialien, die nach 1985 in der Abteilung – Sondersammlung gesammelt wurden. Der Zweck dieser thematischen Zusammenfassung war in erster Linie, die Dokumentation zu sammeln und auf den aktuellen Wissensstand zu bringen, die Unterschiede zwischen der Bearbeitung von Fras, dem Bibliothekskatalog und den Fakten zu erklären und die festgestellten Fehler zu korrigieren.

Übersetzt von Emilia Figura-Oselkowska

Emilia Figura-Oselkowska, *Memoirs and diaries of prisoners of German camps and forced labourers in East Prussia in the collection of the library of the North Institute of Wojciech Kętrzyński in Olsztyn*

Summary

The list of memoirs and diary materials concerning prisoners of German camps and forced labourers in East Prussia, located in the library of the North Institute of W. Kętrzyński in Olsztyn was drawn up on the basis of the current library catalogue based on the study of Zbigniew Fras – *Diary materials in the collection of the W. Kętrzyński Scientific Research Centre in Olsztyn*. Which are an addition information collected mainly on special harvest located in library of North Institute after year 1985. The purpose of this thematic summary was primarily to collect and update the documentation to the current state of knowledge, to explain the differences between the study of Fras, the catalogue and the facts, and to correct the noted errors.

Translated by Emilia Figura-Oselkowska